

Akutagava Rjúnoszke

To Si-sun

Egy tavaszi napon, alkonyat fele történt. Kínában, annak is Rakuyó nevű fővárosában, a nyugati kapu aljában egy fiatalember feküdt és az eget bámulta tétlenül. To Si-sunnak hívták. Gazdag családba született, de mostanra már könnyelműen elköltötte a pénzét, és olyan szánalmasan élt, hogy aznapra sem volt például betevője, és szállása sem volt.

Azokban az időkben Rakuyó méltósággal teli fényes város lett, párja se égen, se földön. Szélesen áradt ki és be a sok jövő-menő ember, szekér. A napfény meleg, fénylő olajként hártázott a kapunk, és ebbe a fénybe egy öregember lépett be. Ritkás selyemből vart sapkája, a török asszonyok módjára viselt csüngői, valamint gazdag és végtelen hosszúnak tűnő színes selyemfonalai, amelyek fehér, lósőrényszerű haját díszítették szinte festményszerű, meseszép külsőt adtak neki. To Si-sun azonban közönyösen támasztotta a falat és az eget bámulta. Fent lágyan csüngő páratömeg mögül vékony holdsarló kandikált. Akkora volt, mint egy körömdarab. Halványfehér, rebbenő jelenés.

- Hát elmúlt egy nap... Éhes vagyok... Ráadásul mennem sincs hová. Kötve hiszem, hogy épp ma akadna valaki, hogy megkönyörüljön rajtam. Látod To Si-sun! Ha már itt tartasz, jobb is lesz, ha a folyóba öled magad - mondta magában, másféle zagyva gondolatok közepette To Si-sun.

És ekkor honnan, honnan nem, odapottyant és megállt egyenesen a lába előtt a kancsalszemű öregember, - igen hosszú árnyéka volt, ami egyenest a kapu felé vágódott az ellenfényben, - és kitartoán To Si-sun arcába nézett.

- No fiam! Min gondolkodol? - mondta és érezni lehetett a kifejezett gúnyt, a szűrkalódási vágyat a hangján.

- Hogy min? Hát, hogy lakásom sincs, és hogy mit is kezdjek... ezen gondolkodom.

Milyen érdekes, hogy mivel eléggé szúrósan közeledett az öregember, To Si-sun meglepő őszinteséggel felelt, noha még csak fel sem nézett.

- Nohát, nohát, ez bizony baj. Te fiú, ez bizony baj.

Aztán hallgatott, mintha csak töprengene valamin. Kisvártatva a zajló tömegre emelte az ujját, egyenesen oda, ahová a nap tűzött:

- Adnék én egy jótanácsot, aminek biztosan a hasznát veszed. Látod? Ide-süt reád a nap, egyenest ide, figyeld meg, hogy hova esik az árnyékod. Az arcod helyén a földben találsz majd valamit. Éjszaka jer és ásd ki. Meglásd, annyi kincsed és aranyad lesz, hogy szekérral viszed majd magaddal.

- Csakugyan?

To Si-sun meglepődött. Kíváncsi lett, felnézett. Furcsa volt, de még érthetlenebb lett a dolog, ugyanis az öreg illa berek, nádak, erek, akkora már nem volt ott. Hová tűnhetett? A hold viszont sokkal fehérebben sütött mint az imént és a folyton vibráló tömeg, a jövő-menők feje fölött kiterjesztett szárnyakkal és hangtalan, kerengeni kezdett két-három türelmetlen denevér.

2.

Egyetlen nap leforgása alatt To Si-sunból Rakuyó leggazdagabb embere lett. Igaz volt az öregember minden szava. Először is a lemenő napsugarban megnézte, hogy hova esik az arca árnyéka, éjjel csendben ázni kezdett, és annyi aranyat lelt, hogy púpozott nagy kocsival vitte el.

A frissiben meggazdagodott To Si-sun rögvest magához illő házat vásárolt, olyan pompába fogott, hogy akár Gensó császárral is felvehetette a versenyt. A legfinomabb szakéből vetetett, Keisú tartományból pedig, ahol a legritkább eledel, a sárkányszemnek nevezett mag terem, állandóan készleteket tartott. Kertjében pünkösdi rózsát ápolgatott, de ez a rózsza napjában négyszer váltotta ám a színét. Aztán még fehér pávája is volt számtalan, drágaköve, gyöngye; egész gyűjteményre való, - brokátból varratott, nemes fából gyártott kocsin járt, - egész nap finoman illatozott a kocsi -, elefántesontból volt a bútora, és még sorolhatnánk, hogy mi mindene volt, egyszóval se szeri, se száma.

Történt, hogy a barátainak a fülébe jutott a dolog. Nos, hát ezek a barátok már nem is köszöntek, ha véletlenül összetalálkoztak, de mostantól reggeltől estig egyfolytában, csőstül jöttek látogatóba. Napról napra többen. Fél év sem telt el, hogy az egész Rakuyóban nem volt olyan híres ember, szép hölgy, hogy legalább egyszer To Si-sunhoz be ne tette volna a lábát. To Si-sun pedig az ő kedvükért óriási vendégséget rendezett. Hogy milyen volt ez a mindig szebb és jobb vendégség - jobb azt meg sem próbálni szóval... Ha csak a legfontosabbat soroljuk is, a házigazda aranyozott szakés csészével merte az Európából hozatott bort, indiai vándorcirkuszt fizetett, hogy kardnyelők

szórakoztassák a vendégeit. Köréjük húsz leányt csoportosított úgy, hogy két csoportban, kotóval és fuvolával muzsikáljanak. Az első csoportnak jade kőből faragott lótuszvirágot, a másodiknak agát kőből való bazsarózsát tüzetett a hajába. Csodálatos volt.

Jaj, hogy akármilyen gazdag is az ember, a pénznek egyszer valamikor csak vége szakad... A dúsgazdag To Si-sunnak egy-két év múlva sebesen bealkonyult. Az emberekben nincs sok érzés. Ezért a tegnapi barátok ma már nem jöttek el, sőt a kapu előtt köszönés nélkül haladtak tova. A harmadik évben, ugyanúgy, mint meggazdagodása előtt, To Si-sunnak egy garasa sem volt. Az egész városban nem akadt, aki szállást adott volna. Nem hogy szállást; egy korty vizet sem adtak neki.

Így történt, hogy egy nap este felé újfent a nyugati városkapunál ácsorgott és tehetetlenül az eget bámulta. Ugyanúgy mint régen, most is jött a ferdeszemű öreg, nem tudni, hogy honnan. No, most vajon megkérdezi-e, hogy No, min gondolkodol, fiam?

To Si-sun felnézett, aztán szégyenlősen lesütötte a szemét. Egy jó darabig várt, nem szólt semmit. De mivel a jóságos öreg aznap is csak a korábbi szavait ismételte, ő is hasonlóképpen felelt: Éjszakára szállásom sincs, és hogy mit is kezdjek ezután. Ezen gondolkodtam.

Óvatos, inkább tisztelettudó volt a válasz.

- Nocsak, az bizony baj. Nagy baj... De adok egy jótanácsot. Biztosan a javadra válik. Állj fel. Figyeld a lemenő napot. Hogy hova veti az árnyékok. Két válladat jegyezd meg. Éjszaka ásd fel. Biztosan annyi aranyat találsz, hogy teli szekérral viszed majd magaddal.

Még fel sem fogta tán a szavát, amikor az öreg megint eltűnt, mint a látomás.

Következő nap To Si-sunból dúsgazdag ember lett, a legisleggazdagabb a világon. Egyébként semmi nem változott. Nagy lábon élt, semmire sem sajnálta a pénzt. Megint volt kertje, mint régen, ahol bazsarózsa nyílt. Ahol fehér pávák szenderegtek. Vándorcirkuszt hivatott, kardnyelőkkel büszkélkedett... Az a rettenetes sok pénz, amit megpakolt szekér vitt haza röpke három év alatt teljesen elfogyott.

3.

- No, min gondolkodol, fiam?

A kancsal öregember harmadszor is To Si-sun elé állt, és ugyanazzal a kéréssel zaklatta. Mondanunk sem kell, hogy To Si-sun a nyugati kapu előtt

tétlenkedett és leverten az újhoid vékonyka sarlóját figyelte, amint erőltlenül és bátortalanul a párán át megjelent.

- Hogy min? Hát azon, hogy este nincs hol lefeküdjek... És hogy mi is legyen ezután.

- Nocsak. Az bizony baj. De figyelj, mondok neked valamit. Alkonyodik. Árnyékod a földre vetül, hasad táját jegyezd meg, éjjel ásd fel, találsz majd egy szekérre való...

Tovább nem mondhatta, mert To Si-sun egy hirtelen mozdulat kíséretében ezt vágta oda:

- Nem kell. Nekem több pénz már nem kell.

- Azt mondod, hogy nem kell több pénz? Vagyis, hogy már beleuntál?...

Csakugyan, nem szeretsz már gazdagnak lenni?

Fürkészőn és értetlenül vizsgálódva az öreg egyre csak To Si-sunt nézte.

- Dehogy, arról szó sincs. Nem a gazdagságot untam meg, hanem az embereket utálok. - mondta gorombaröviden To Si-sun. Haragtól vonaglott meg az arca.

- Érdekes beszéd. Vajon miért utálok?

- Mert az emberek lélektelenek, fából vannak, közönyösek. Amikor gazdag voltam, de sokat bókoltam és hízelegtem másoknak. Most amikor szegény vagyok; - tekintsen rám - mosolyogni sem tudok. Semmi értelme nem volna, - gondolja meg jól - hogy belőlem még egyszer gazdag legyen. Erre aztán az öreg szélesen hahotázni kezdett.

- Értem már. Azaz dehogy. Fiatal vagy, noha korodat meghazudtolóan bölcsen látsz dolgokat. Mond fiú, mit akarsz? Szegényen és mégis békében akarsz élni?

To Si-sun szemmel láthatóan tétovázott. Amikor az öregre emelte a szemét kemény elhatározás született meg benne. Így érvelt:

- Mostani állapotomban arra még képtelen volnék. Inkább arra kérem, legyen magához, tanítson mindenfélére. A remeteéletre, a szent bölcsemberek tudományára, vallásra. Hiszen ne is tagadja, hogy az, szentéletű, bölcs, tudós, másképpen hogyan tudott volna egy nap alatt dúsgazdaggá tenni. Fogadjon el, legyen a tanító-mesterem. És a titkos tudományokba avasson be engem.

Az öreg hallgatott egy kicsit, a homlokát ráncolta, töprengett, majd nevetni kezdett:

- Nohát, tudd meg, hogy csakugyan az vagyok. Remete vagyok, és Tekkansi, azaz Vaskoronás a nevem. Gabi-szan erdejéből. Érdekes, hogy amikor először az arcodat megláttam, azonnal észrevettem rajta az értelem jelét. Te képes leszel arra, hogy beláss bizonyos dolgokat. Ezért kétszer is egymás után

dúsgazdaggá tettek. Most azt mondod, hogy elvonulsz, bölcsességet tanulsz? - hát éppenséggel lehet... ha akarod a tanítványommá fogadlak...

Az öreg nagy jóságról tett ezzel tanúbizonyságot. To Si-sun öröme határtalan. Az öreg szavait megértvén azonnal térdre borult és amíg az beszélt, homlokát többször is alázatosan a porba hajtotta.

- Hálára azonban nem tartok igényt. Ne is borulj le előttem. Mert nem tőlem függ; csakis rajtad múlik, hogy tudsz-e majd bölcs, szent emberré válni. Annyit tehetek, hogy a tanítványommá teszek, talán menjünk tüstént Gabi-szan erdejébe. Nicsak, amott egy bambuszbot, szépen felülünk rá és huss...

Tekkansi felvett a földről egy friss, zöld botot, varázsigt mormolt és mintha csak lóra ülnének, To Si-sunnal kettesbem megnyergelték. Csodák csodája! A bambusz az égbe emelkedett és diadalmasan, erősen-sebesen, mint egy sárkány, repülni kezdett. A végtelenkék tiszta tavaszi égen, az alkonyatban Gabi-szan felé vette az irányt.

To Si-sun nagyon félt, de azért volt annyi bátorsága, hogy le-lepillantson. Tompa hegyek rajzolódtak ki, meg a nyájasan fénylő, végtelen alkonyat mélységes kékje. Hiába kereste Rakyót, és persze a nyugati kaput is, mintha csak fekete tintával öntötték volna le, minden egybeolvadt a távolban. Tekkansi nótába kezdett, fehér, csomós haját felkapta és hosszan lebegtette a szél, ő meg csak dalolt széles jókedvében. /.../

4.

Hipp-hopp, máris a keresett hegy, Gabi-szan fölé értek. Lágyan ereszkedett a bambuszrúd. Mély szurdokvölgy fölött, egy igen nagy, széles és lapos sziklán álltak, jól érezhető volt a mélység. Szemben a fejük felett a Göncöl-székér ragyogott, de minden egyes csillaga csészényi nagy volt, szokatlanul nagy. Itt még ember nem érintette ősvadon hallgatott, kőkemény volt a csend míg egyszer csak ismeretlen, lágy, zsuzsogó muzsikaként valami zaj csapta meg a fülüket. A hátuk fölé magasodó sziklafalon egyetlen vén fenyő kapaszkodott meg. Annak az ágai mozogtak, vontatott, monoton mondataik egybefolytak az esti széllal.

To Si-sun és Tekkensi tehát egy sziklán állottak. Első dolguk az volt, hogy Tekkansi leültette To Si-sunt a sziklafal elé.

- Én most továbbmegyek, még messzebbre, még magasabbra. Felmegyek az égbe Szeijóbó királynőhöz. Jövök hamarost, ne félj. Te addig csak ülj és várj meg. Az is lehet, hogy gonosz ördögök jönnek és megpróbálnak elcsábí-

tani, - de egyet jegyezz meg; *bármilyen történések is, hallgass.* Szóra ne nyisd a szádát semmi szín alatt. Mert ha igen; jól jegyezd meg, sohasem lesz belőled tudós. Erősen fogadd tehát, hogy hallgatni fogsz. Érted-e fiú!?

- Ne féljen, hallgatok. Ígérem, hogy hallgatok, még az életem árán is.

Ígéred? Jól van, rendben van. Akkor nyugodtan megyek.

Az öreg nyereglést ráült a bambuszrúdra és a szuroksötétben, egyenes vonalban felívelt a hegyek fölé.

To Si-sun csendesként üldögélt a sziklán és csillagok után kutatott. Egyesegyedül volt. Félóra sem telt el, amikor már megérezte, hogy hátulról a hegyek felől, az éjszakai égről vékonyka köntösként reátelepszik a hideg. Ekkor hirtelen szóltak hozzá. „Ki az? Ki van ott?” Mintha csak kifogásolná valaki, hogy ott ül. To Si-sun tudta, hogy mit kell tennie, és ahogy a szentembernek megfogadta, hallgatott, mint a sír. Azonban, kis idő múlva megint ugyanaz a hang: „Ha nem felelsz, mentem meghalsz, úgy, ahogy vagy.” Szörnyen megfenyegették. Azért persze nem szólt. De mi történik? Valahonnét négy villogószemű tigris mászik fel hozzá és máris To Si-sun előtt. Fel-le méregetik. Rémséges és mindent átható a tigrisüvöltés. De ez még semmi. Ugyanekkor a feje fölül egy ágról recsegés, ropogás. Vajon mi ez a surrogás? Hordónyi széles, fehér kígyó, tüzesnyelvű, öltögetve-tekeregve ereszkedik alá. To Si-sun ült, mint a cövek, a szeme se rezdült.

Úgy látszott, hogy a kígyó is, meg a tigrisek is, mivel egy és ugyanazon áldozatra, azaz őreá lestek, egy darabig egymással lesznek elfoglalva. Farkaszemet néztek, de nehéz is volt eldönteni, hogy kié a jog, ki érkezett előbb. Jobb híján mind a ketten egyszerre neki So Si-sunnak. Azonban épp akkor, amikor már édesmindegy volt, hogy a tigris marja-e meg, vagy a kígyó kapja be, így is úgy is vége, az összes vadállat eltűnt, felszippanította őket a köd, elvitte az éjszaka szele. Csak a sziklafal maradt, a vén fenyő meg a nyugtalan ágsuhogás.

Megkönnyebbült sóhaj. De ezzel még nem fejeztük be, To Si-sun feszülten várt. Ostromló vad szél támadt. Szurokfekete felhő ereszkedett a világra, olyan sötét lett, hogy halványlila villámok cikkáztak elő, ám a csattanások sziklát repesztettek. Félelmetesen dörgött, de ekkor jött még csak a haddel-hadd. Orkánként ömleni kezdett az eső. To Si-sun békén tűrte, még ültében sem moccan. A zúgás, sistergés, a szüntelen csattogás durrogás villámlás közepette leomlik tán Gabi-szan és fejtetőre áll az egész világ? De nem, mert fülsiketítő morajjal a bakacsimba burkolt égről tűzvörös oszlop vágódott ki és egyenest a feje fölött megállt. Erre már a füléhez kapott és laposan, hasmánt terült el a sziklán, mindazonáltal tovább figyelte az eseményeket.

Csodálatosan feltisztult, és szemben vele, az égigérő hegyek felett a Göncölszekér, a maga csészényi nagy csillagaival békességgel, tisztán ragyogott. S ha jól látja, az előbbi rémisztő dolgok mind eltűntek, hát persze, a vihar is az ördögök gonosz játéka volt csupán.

Erre szépen megnyugodott, rendbeszedte magát, letörölte hideg verejtékét. Visszaült a helyére, de még el sem szállott az első megkönnyebbült sóhaja, amikor fenyegetően, nagy-nagy méltóságosan a hadisten magasodott fölibe. Aranypáncélos, úgy tíz méter magas. Egyetlen sebes mozdulattal alabárdot szegezett To Si-sun mellének, haragosan, megrovoán, szikrázó szemekkel ezt kérdezte:

- Ki vagy? No nézd csak! Amióta világ a világ, itt én lakom! Gabi-szan az én birodalmam. Ide még ember sem teheti be a lábát, mert egyesegyedül én vagyok az úr. Ki vagy? Felelj tüstént, ha kedves az életed!

Ám To Si-sun résen volt és keményen összecsukta a száját.

- Felelj! Nem hallok! Hát jól van. Nem felelsz. Most majd hívom a katonáimat, felmarcangolnak, szétforgácsolnak, ízzé-porrá zúznak! - ezzel a nagy alabárdot a szemközti hegyekre emelte, mintha csak jelet adott volna valakiknek. Késedelem nélkül világos lett és lélegzetelállító gyorsasággal katonák jöttek, - de mintha csak felhők vonulnának sebesen az égen. Rettenetes volt, ahogy körbevették, nagy bajában To Si-sun már már felordított. Mégis ott csengett a fülében Tekkansi óvó szava, ezért hát még mindig állhatatos maradt és hallgatott.

A hadisten látja, hogy To Si-sun nem fél. Szörnyű dühbe gurult: - Te büszke féreg! Te makacs öszvér! Megöllek, ha nem tudsz felelni! Megmondtam, hogy megöllek!

Üvöltözése javában tartott, amikor rövidet villant a háromélű alabárd, egyetlen szúrásra felnyársalta To Si-sunt. Még a táj is nevetett, kemény hangos, kopogós nevetéssel.

Mondanunk sem kell, hogy a katonák megint eltűntek, mint az álom. Elvitte őket az átható, szívós éjszakai szél... Még őrt állott az égen a Göncölszekér, fázós csillagok pislogtak le a sziklára, ahol a meredek fal alatt, a vén fenyő zümmögő zenéjére élettelenül, hanyattfekve terült el To Si-sun.

5.

Miközben így hanyatterült a teste, a lelke szépen távolodott és a pokol fenekére szállott. Azonban a pokol és a föld között előbb félúton van a bűnös lelkek megvizsgálására a Sötét Alagút. Az Alagútban egyetlen nap sincs vilá-

gosság, egész évben jéghideg szél fúj. To Si-sun is úgy meglebegettette, hogy azt hitte száraz falevél lett belőle, aztán a Sinraden feliratot viselő palota előtt letette. Egy szempillantás alatt körbevette az a temérdek ördög, ami a Sinraden előtt ácsorgott, magas lépcsősor elébe vitték és ott a lépcső aljában leültették. Legfelül valaki trónolt fekete palástban, arany koronával és félelmetesen meresztgette a szemét minden irányba. Persze, hogy Emma, a poklok királya, de van-e ki a nevet nem ismeri?

To Si-sun félve leste, hogy mit is tesznek. Először is bátortalanul letérdelt.

- Mondd meg, miért mentél Gabi-szan erdejébe? Miért ültél ki a sziklára? mennydörgött Emma király felülről lefelé, mintha csak a sziklaszirt legtetéről szólt volna le hozzá. A készséges To Si-sun azonnal válaszra nyitotta a száját, de mily furcsa; véletlen, kósza gondolat... Az derengett benne, hogy „Soha szóra ne nyisd a szád.”, amit Tekkansi a lelkére kötött. Lehorgaszott a fejét, sajnálkozott, hogy nem felelhet. Emma felemelte a lekerékített végű, lapos vasbotját és megvakarta vele a szakállát. Ahogy így a szakállát borzolgatja rámorran: Mit gondolsz, hová kerültél? Felelj tisztességgel és megbocsátunk. Ha pedig nem, a kínzókamrákba küldelek.

To Si-sun megállta, hogy ne szóljon. Helyette Emma szólt valamit az ördögöknek, indulatos volt nagyon, erre az ördögök: „Parancsára”, öt felrángatják és felrepülnek vele a Sinraden teteje fölé. Amint tudjuk, a pokol bugyrai sorrendben követik egymást. Először a Kardok Hegye és a Vértó, aztán a Vörösén Izzó Pokol. A Lángok Völgye és a Fagyhalál, ami más néven a Jégtengerrel azonos. Azután van a legsötétebb Pokol. Mindegyiket meg kellett próbálnia, az ördögök sorrendben belelökődtek. Szörnyűséges kínokat élt át, mert ha csak azt vesszük, hogy átszúrták a mellét, tűzben perzselgették az arcát, kitépték a nyelvét, bőrét lehántották, vasmoszárban megdöngölték, olajshordóban megfőzték, mérgeeskígyó szívta ki az agyvelejét és sólyom csipte ki a szemét- még mindig kevés, még mindig keveset mondtunk, mert sokkal több kínzásnak volt alávetve szegény. Erős volt To Si-sun és tűrt, ha a száját összeszorítva is, ha fogcsikorgatva is, tűrt, egy hang sem jött ki belőle. Nagysokára még az ördögök is megunták a dolgot, repültek vissza a Sinraden elé. Odaültették a lépcső elibe, fent pedig Emma a homlokát ráncolta. Az imént jelentették neki, hogy „Nem megy. Sehogyse tudtuk szóra bírni ezt a bűnös lelket.” Emmának támadt egy ötlete:

- Azonnal hozzátok ide a két szülőjét, hisz itt vannak azok is a pokolban. Íziben ment egy ördög, a szél szárnyába csimpszakodva repült a pokol égén. Aztán száguldva jött, mint egy üstökös. Két állatot hajtott a Sinraden palota

elé. Jeges döbbenet hasította át To Si-sun szívét, mert az a két állat, két szá-
nalmasan lesóványodott igásló volt, de az arcuk a saját apjáié meg az anyjáié,
két drága és feledhetetlen arc, akiket már régen elveszített.

- No felelj! Miért ültél ki Gabi-szan erdejébe? Mert ha most sem felelsz,
apád anyád vallja kárát! És az fájni fog nekik!

Még az emilyen fenyegetés sem törte meg To Si-sunt.

- Jaj, te szegény, boldogtalan teremtés! Hát eltürnéd, hogy apád és anyád
szenvedjen miattad? - kérdezte Emma döbbenetes hangon. Beleremegett a
palota.

- Rajta ördögök, üssétek! Hús rajtuk ne maradjon! Törjétek szét a csont-
jukat! „Igenis!” - zúgták kórusban és tétovázás nélkül előhúzták az acélkor-
bácsaikat, a két lovat körbeverték és ütötték-verték... Sziszegve, élesen szán-
tották az eget a korbácsok, és sűrűn, mint a monszuneső... A két ló meg, -
jobban mondva a pokolra jutott két szülője túrta a sok ütést, ami nemsokára
úgy hullt, mint az özönvíz, - bőrük felhasadt, húsup megtört és rémséges kí-
nok között fetrengtek. Olyannyira, hogy vér folyt a szemükből könny helyett,
torkukból meg csak torz üvöltésre tellett.

- Mondd fiú, hogy tetszik a dolog? Aha, látom, nem szólsz. - odaintett,
hogy hagyják abba a verést, és még sürgetőbben To Si-sunhoz fordult. A két
ló elgyalázva hevert, cafatokban csüngött róluk a hús, csontjuk nem volt, le-
helleltük fennakadt. To Si-sun a halálán volt. Hogy ne lásson és ne szólhasson
a szemét erősen behunyta és két ajkát keményen összeszorította, Tekkansi
szavait ismételte magában.

- Velünk ne törődj. Mert akármi is lesz ezután, csak egy a fontos, édes
fiam, hogy te boldogulj, minékünk már ennél nagyobb örömünk nem lehet.
Hadd beszéljen csak Emma, te ne hallgass rá.

Régen hallott, kedves hang, és csakugyan az édesanyjáié! Ki kellett nyitnia
a szemét! Azonban ahogy rányitotta, nem az anyja, egy ló hevert bénán a lába
előtt, s a ló egyre csak őt nézte, csakúgy süített a fájdalom...

Mert az anya a kínok közepette is a fiára gondolt, meg az ütések alatt sem
haragudott rá. Mennyire szereti őket ez az anya! Mennyire más ez a szeretet
a korábbiaktól! Mert mit tapasztalt? Ha gazdag volt hízélgés és ámitás vette
körüli, - ha meg szegény; hallgatag közöny. Mennyire hős és önfeláldozó ez az
anya. To Si-sun elfeledett minden óvást, rohanvást a ló mellett termett, két
karjával átfogta a haldokló nyakát és csak azt üvöltötte Anyám! Okaaa-szan!
Anyám!

To Si-sun felfigyelt erre a hangra, mert hiszen az övé volt és látja, hogy
Rakuyóban van, a nyugati kapunál üldögél és melegedik a lemenő napban.

Báméskodik mint annak előtte. Úgy tűnt, hogy semmi sem változott itt Rakuyóban azalatt, hogy Gabi-szan erdejét megjárta. A fátyolszürke ég, a holdsarló fehérje, a szüntelen kerékszöngés, az emberáradat mind olyan volt, mint annak előtte.

- Nohát, fiam, úgy látom, hogy az én tanítványomból még se lett bölcs ember. - szólította meg a kancsal öreg és széles mosoly terült szét az arcán.

- Nem tudtam! Nem tudtam az lenni... És nem is baj, hogy nem tudtam. Örülök, hogy felsültem... mondta To Si-sun és anélkül, hogy észrevette volna, megragadta az öregember kezét, könny csillogott a szemében. Nem mondhatja, hogy nem fogadtam meg a szavát!, de ott a Sinraden előtt, amikor a szüleimet verik, bizony én hang nélkül meg nem álltam!

Váratlanul ünnepélyesre váltott Tekkansi és hosszasan, szinte kellemetlenül To Si-sun arcába meredve azt kérdezte:

- És ha megálltad volna, szótlánul...

Azt hiszem hogy rögtön meghaltál volna, ha még akkor is néma maradsz. No, fiam, nincsen szemernyi reményed, hogy belőled bölcsember, tudós váljék. Gazdagnak lenni meg már nem szeretsz. Hát akkor, mondd hogy mitévők is legyünk... Mi legyen belőled?

- Akármilyen is legyek, emberhez méltón, becsületesen akarok élni! - To Si-sun hangjaiban valami újszerű, felszabadult és feltisztult íz érződött.

- Jegyezd meg jól, fiú, amit most mondtál. Jegyezd meg, mert útjaink elválnak, többé mi már nem találkozunk.

Tekkansi ezekkel a szókkal csakugyan útnak is indult, aztán hirtelen visszanezett:

- Várjunk csak! Jó, hogy eszembe jutott... Van nekem egy házam, Tanzan hegyének a déli oldalán. Azt kertestül neked adom. Nosza, indulj, miért ne fogadnád el... Őszibarackot ültettem körben, épp most nyílik a sok virág... - fűzte hozzá szívmengetően.